

WWS Noord Drenthe

Nieuwsbrief
September 2022

Nieuws- en informatiebrief VWS Noord-Drenthe

seizoen 2022/2023

De Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde Noord-Drenthe is een door de KNVWS erkende, zelfstandige vereniging die als doel heeft om beoefening van amateur weer- en sterrenkunde in de regio te bevorderen.

De vereniging bestaat sinds 1948. Het verenigingsjaar van de VWS Noord-Drenthe begint in september/oktober en wordt in mei/juni afgesloten. Er worden per jaar een tiental bijeenkomsten georganiseerd die bestaan uit lezingen door beroepsastronomen, amateurs van andere afdelingen en eigen leden.

Deze bijeenkomsten vinden, normaal gesproken, plaats in het Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2 te Assen. Verder zijn er waarneemavonden in "het veld" of bij sterrenwachten van leden.

De vereniging beschikt over een bulletinboard, oftewel forum, en een website. Hierop kan onderling, interactief gecommuniceerd worden en kunnen deelnemers waarnemingen en foto's plaatsen. Informatie m.b.t. de verenigingsactiviteiten worden op de website vermeld.

Website: www.vwsnoorddrenthe.nl

Forum: www.vwsnoorddrenthe.nl/forum

De contributie bedraagt € 30,00 per jaar, te voldoen in december/januari 2021/2022.

Contributiebetaling via rek.nr. NL23 INGB 0003 6799 80

t.n.v. penningmeester Vereniging voor Weer en Sterrenkunde Noord Drenthe

Het bestuur bestaat uit de volgende leden:

Voorzitter	Gerard van den Braak	pollux@sterrenwacht.eu
Vice-voorzitter	Jaap van de Wal	jaapvanderwal@home.nl
Secretaris	Ria Danes	ria@dodsoft.nl
Penningmeester	Rutger Immink	imminkrj@gmail.com
Vice-penningmeester	Nils de Lijster	nilsdelijster@me.com

Van de Voorzitter

Augustus, de oogstmaand, is niet bij uitstek de meest geschikte tijd om je bezig te houden met astronomie. Toch doet het bestuur dat wel. Het nieuw samengestelde bestuur heeft haar eerste vergadering gehad. Het seizoen september – juni is geëvalueerd en er is gekeken naar het komende seizoen. Er is een prachtig programma samen-

wat interessants te vinden is. voor het samenstellen van veel moeite en tijd het elkaar krijgt. En nu ik toch

uitdelen wil ik Ria, secretarisse enthousiaste deelverslaglegging en convo. Niet in het programma, maar activiteiten zijn de Star party's en de waarneemcommissie, is daar de

kan je veel kennis opdoen. Ook het hier en daar turen door andermans telescoop is leerzaam. Je kan nu aan den lijve ervaren wat de verschillen zijn. Die avonden worden niet bijzonder druk bezocht. Misschien moeten we daar, in de algemene ledenvergadering, eens over discussiëren. Het was gebruikelijk om de bijeenkomsten te beginnen in september. Het vinden van iemand die dan een lezing wil geven is een haast ondoenlijke zaak. Daarom beginnen we dit jaar op vrijdag 7 oktober.

gesteld waarin voor iedereen wel Grote waardering voor Jaap het programma, die het met toch, elk jaar weer, voor bezig ben met pluimentaris, niet vergeten. Haar name aan vergaderingen, caties werken inspirerend. wel behorende bij de Waarneemavonden. Bob, lid van gangmaker van. Tijdens deze avonden

Uitleentelescoop

De vereniging heeft een telescoop (refractor 120mm f8,3) gekregen en stelt deze ter beschikking. De montering is een EQ5 zonder motoren. Leden van de vereniging kunnen hem lenen. Indien er meer dan een persoon belangstelling heeft wordt er uitgeleend op volgorde van afspraak. De leenperiode is minimaal een maand. Als er geen wachtende is, kan dit onbeperkt worden verlengd.

Programma Oktober 2022 – Mei 2023

Programma VWS Noord Drenthe 2022 -2023 Locatie Duurzaamheidcentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen Zaal open +/- 19.30 uur Aanvang 20.00 uur Einde +/- 22.30		
<u>2022</u>		
Oktober	Vrijdag 7	Mark Oosterloo (promovendus RUG) Onderzoek naar exo planeten
Oktober	Zaterdag 29	Nacht van de Nacht. Locatie: Duurzaamheidscentrum Assen. Aanvang 19:00 uur. <ul style="list-style-type: none"> - Er is altijd een activiteit, bewolkt of niet. Bij bewolking is er alleen een binnenprogramma. <u>Binnenprogramma:</u> <ul style="list-style-type: none"> o Er staan binnen telescopen opgesteld. Leden van de Vereniging voor Weer en Sterrenkunde leggen de werking daarvan uit. o Er worden gemaakte foto's, waarneemverslagen en tekeningen ten toon gesteld. <u>Buitenprogramma bij helder weer:</u> <ul style="list-style-type: none"> o Het binnenprogramma gaat dan ook door! o Telescopen worden opgesteld op het terras van het duurzaamheidscentrum o Iedereen mag daar door kijken.
November	Vrijdag 11	Tim Schuurman. Bouw van zijn sterrenwacht
December	Vrijdag 9	Dr. Barthel (RUG). Was de ster van Bethlehem dan toch echt?
<u>2023</u>		
Januari	Vrijdag 6	Ir. J. Adema (RUG), ALMA, De Nederlandse bijdrage aan ALMA
Februari	Vrijdag 3	Phd mw. S. van Mierlo Sterrenstelsels in het vroege heelal

Februari	Vrijdag 24 Zaterdag 25	Landelijke sterrenkijkavonden Locatie: Duurzaamheidscentrum Assen. Aanvang 19:00 uur. - Er is altijd een activiteit, bewolkt of niet. Bij bewolking is er alleen een binnenprogramma. <u>Binnenprogramma:</u> o Er staan binnen telescopen opgesteld. Leden van de Vereniging voor Weer en Sterrenkunde leggen de werking daarvan uit. o Er worden gemaakte foto's, waarneemverslagen en tekeningen ten toon gesteld. <u>Buitenprogramma bij helder weer:</u> o Het binnenprogramma gaat dan ook door! o Telescopen worden opgesteld op het terras van het duurzaamheidscentrum o Iedereen mag daar door kijken.
Maart	Vrijdag 10	Algemene Ledenvergadering. Na de ALV Lezing: Renée van Veldhuizen Hebben aardrotatie, belichtingstijd en cameratemperatuur een meetbare invloed op de kwaliteit van een astrofoto? Het onderwerp van haar HAVO-5 profielwerkstuk.
Maart	Zaterdag 18	Excursie naar CAMRAS te Dwingeloo (Radiotelescoop) Aanvang 10:00 uur
April	Vrijdag 14	Jeffrey Bout, De ontdekking van de Melkweg
Mei	Vrijdag 12	Edwin Mathlener, Kosmische raadselen. Hierbij wordt vooraf een actieve bijdrage van de leden verwacht. Edwin zal hierbij ingaan op vragen van leden over raadselen in het heelal. De vragen moeten uiterlijk 14 april ingeleverd worden bij Jaap van der Wal.
Juli	Zondag 2	Deelname aan de landelijke Zonnekijkdag Deelname door leden met kijkers (zonnekijkers en zonnefilters) bij het Duurzaamheidscentrum in Assen. Bij slecht weer (dus geen zon zichtbaar) gaat dit niet door.

Astronomie hobby

Er is nagenoeg geen mens die niet geïnteresseerd is in astronomie. De een om wetenschappelijke redenen, de ander om het mystieke. De wijze waarop men zich verdiept in de astronomie ligt verschillend. Er zijn veel richtingen in de hobby zoals waarnemen (visueel en/of fotografisch), studeren/lezingen, instrumentenbouw, softwareontwikkeling etc. Het zal duidelijk zijn dat er veel combinaties mogelijk zijn, het een sluit het ander niet uit. Het is een hobby voor het leven en het is niet ongebruikelijk dat je dan van tijd tot tijd je focust op een ander aspect van de hobby en dat er soms even een 'astro-sabbatical' is.

Het doel van een vereniging is dat je samen wat doet. Individueel lukt het beoefenen van de hobby wel: maar samen? Zelf kan je dag en tijd afstemmen aan je mogelijkheden. In onze tak van hobby is dat 'samen doen' wel erg gebonden aan omstandigheden die je niet altijd kan beïnvloeden. Afspraken om samen te gaan waarnemen zijn meestal gedoemd te mislukken. Het weer werkt meestal niet mee en voor velen onder ons roept het werk de volgende morgen. We moeten het hebben van min of meer spontane acties. En dát regelt de waarneemcommissie!

Wij hebben, als een van de weinige verenigingen, een eigen forum, een discussie platform waarvan iedereen gebruik van kan maken. Als ik de verslagen en foto's van op het forum lees begint het me te kriebelen. Dát lijkt me ook wel wat! Objecten die een ander heeft waargenomen en of gefotografeerd inspireren me vaak, en wil het zelf ook proberen. Ik geniet van jullie verslagen en maak er dankbaar gebruik van. Ga daar s.v.p. mee door.

Gerard van den Braak

ZONdag

Op 3 juli jl. was de landelijke zonnekijkdag. Ook onze vereniging deed hier aan mee. Rutger, Nils en Ria stonden bij het Theehuisje om de gasten de zon te laten zien.

We hadden 34 bezoekers, waarvan maar 8 daadwerkelijk voor het kijken kwamen. De overige bezoekers waren mensen die met hun kinderen de kinderboerderij bezochten en toch wel even nieuwsgierig waren naar wat wij daar wel niet deden. Uiteraard hebben we hun de zon kunnen laten zien, waarop zowel zonnevlekken als protuberansen te zien waren.

Verder kwamen onze leden Lambert en zijn vrouw, Miranda, Aart en Meis Wietze nog even kijken.

Om half twee zijn we gestopt omdat toen de bewolking erg toe begon te nemen.

Ria

3 Jaar Lid van VWS Noord Drenthe

Hallo allemaal, hier dan deel 3 van mijn ervaringen op het sterrenkijkpad! 😊

Er is veel gebeurd en veranderd in het afgelopen jaar, Klimaat, Covid, Boeren, Ukraine en laatstelijk Taiwan. 😞 Je vraagt je af waar het heen gaat. Ook mooie dingen zoals de James Webb telescoop en op een wat ander niveau, de verkoop mijn Newton 15cm en de StarSeeker IV montering. Ook ben ik inmiddels door jullie allen gekozen in het bestuur als 5^e bestuurslid. Mijn dank daarvoor en ik hoop daar mijn steentje te kunnen bijdragen aan het wel en wee van de vereniging.

Door de verkoop staat er nu een 10" Orion Skyquest F4,7 Dobson met Goto en ingebouwde WiFi. Dus 10cm meer opening. Ben dus nu alle eerdere waarneming opnieuw aan het doen, het verschil is enorm!

😊 Ik had al aardig wat waarnemingen gedaan en ben dus nog wel even bezig met de hernieuwde kennismaking van alle dingen die ik al had gezien. Ook veel nieuwe zaken waargenomen, op advies van mede clubleden, maar ook via het object van de maand, wat altijd iets bijzonders belooft met voor elk wat wils. De laatste van Juli had ik op 19-7 vaag waargenomen met de 15cm refractor, maar op 1 augustus ook met de 25,4 cm! Dat moet nog op het forum. Ik wil er maar mee zeggen, dat ik uit mezelf nooit die komeet had gezien! Dus waarnemers de meeste OvdM's staan nog steeds op het forum, dus wat let je! Kom ook eens kijken op het forum, er is genoeg interessants te lezen en te zien. 😊

Ook hebben we dit jaar de uitgestelde excursie van vorig jaar gedaan. Het was een uiterst leerzame en leuke dag waarbij het observatorium in Burgum ons allen blij verraste. Uitermate goed voorbereid door de vrijwilligers aldaar met een uitstekende presentatie. Via de andere media kun je daarover meer lezen.

Mijn eerste stapjes in de astro-fotografie, zoals vorig jaar vermeld, is nog niet echt van de grond gekomen door allerlei (privé) zaken. Dat loopt echter niet weg en komt vanzelf. Als er iets van komt lees U dat op het forum.

Ook hebben Ria, Rutger en ondergetekende meegedaan met ZONDag. Op zich een leuk gegeven maar er was door het late tijdstip wat weinig reclame voor gemaakt, wat jammer is natuurlijk. Er kwamen nog wel een paar leden langs om te zien wat we aan het doen waren. Altijd leuk natuurlijk, nu alleen nog wat meer echt geïnteresseerden uit het publiek voor dit voor ons zo belangrijke hemellichaam. Wellicht volgend jaar weer.

Het seizoen gaat over niet al te lange tijd weer beginnen met een geweldig programma en uiteraard weer de landelijke sterrenkijk dagen en de Nacht van de Nacht. Ik hoop U allen bij de eerste lezing weer gezond en wel weer terug te zien.

Mvgr, Nils

Waarom is Uranus mijn favoriete planeet

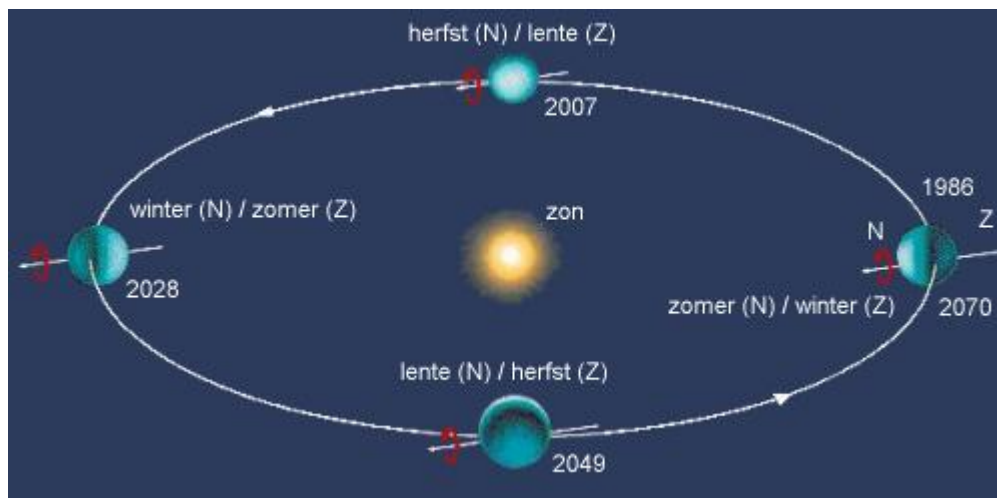
Toen ik 2009 serieus met mijn zelfstudie astronomie begon (en lid werd van VWS Noord Drenthe) was mijn kennis maar heel beperkt. Eigenlijk wist ik nog niet eens het verschil tussen het zonnestelsel, sterrenstelsel en de Melkweg.

Wikipedia was in die tijd mijn grote bron van kennis. Toen ik in ieder geval het verschil tussen het zonnestelsel en een sterrenstelsel wist en klikte op zonnestelsel gaf Wikipedia mij een enorme lijst aan planeten, manen en objecten in ons zonnestelsel. Waar te beginnen? Een selectie moest gemaakt worden want men kan nu eenmaal niet alles in één keer bestuderen.

Eerst maar beginnen met de planeten en al zijn er maar 8 planeten, de meerderheid bleek ook nog veel manen te hebben. Dat wist ik niet, het overweldigde mij allemaal.

Goed, keuzes dus. Jupiter viel direct af, daar heeft iedereen het al over. Zo ook Saturnus met zijn ringen, veel te bekend. Mars.... Saai in mijn beleving en ook daar was vaak wat over in het nieuws: al dan niet water en plannen voor vluchten naar Mars, nee ik zocht iets bijzonders om mee te beginnen. Het buitenste rijtje planeten verder af dan kom je bij Uranus. Daar wist ik ook niets van en hoorde er ook nooit iets over. Dus daar ben ik begonnen en hoe bijzonder bleek die te zijn!

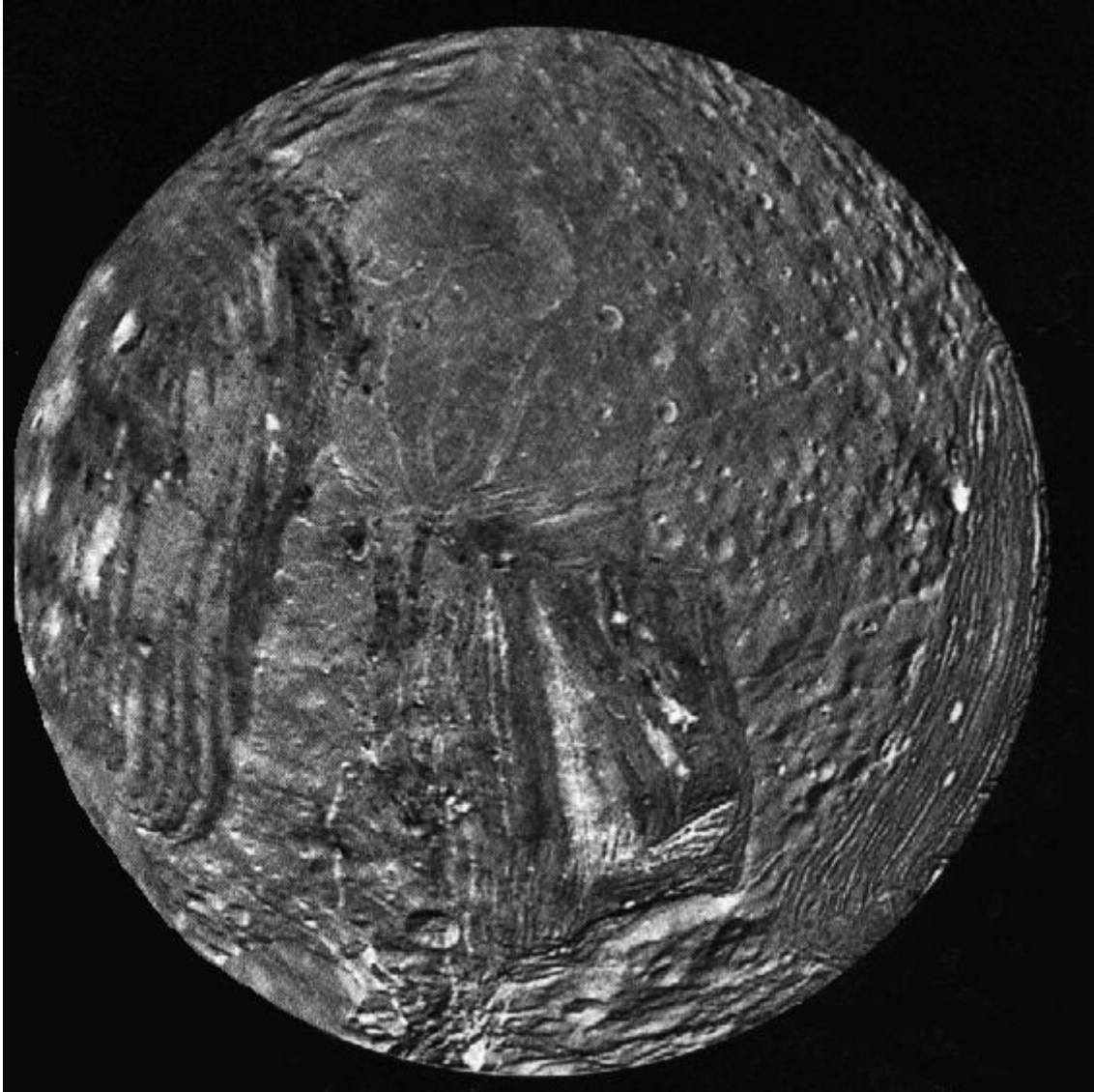
Allereerst las ik dat hij weliswaar om zijn as draait, net als de Aarde, maar op zijn kant lag en dus in feite op zijn zij om de Zon rolde.

Wetenschappers vermoeden dat hij ooit in botsing is geweest met een ander hemellichaam en daardoor zou zijn as gekanteld zijn.

Verder bleek Uranus ringen te hebben, ook fascinerend en maar liefst 27 manen. En daar verscheen weer iets bijzonders. Eén maantje, Miranda van slechts 471 km in doorsnee bleek een heel apart oppervlak te hebben en de manier waarop dat ontdekt was vond ik ook heel bijzonder. Toen NASA in 1977 de Voyagers de ruimte inzond omdat toen de planeten zo gunstig stonden dat we ze allemaal in één keer konden bezoeken, kon NASA natuurlijk niet zo kritisch zijn in welke manen de ruimtevaartuigen zouden kunnen bekijken. De wetenschappers hadden de Voyagers het liefst langs Uranus' grootste maan Titania gestuurd maar hun eerste doel was alle planeten en zo kwam het dat Voyager 2 het dichtst langs het kleine maantje Miranda vloog. De foto's die Voyager 2 terug zond verblufte de wetenschappers:

Dit grillige oppervlak deed wetenschappers denken dat de maan misschien ooit door een botsing in grote stukken was gebroken om later weer samengevoegd te zijn.

En met deze, voor mij, fascinerende ontdekking is mijn astronomie-reis begonnen en tot op de dag van vandaag gaat mijn ontdekkingsreis verder.

Ook heb ik eens het geluk gehad om Uranus door Bob zijn 40cm te mogen aanschouwen en daarbij ook twee manen gezien (hij zag er natuurlijk 3).

Ria

(De plaatjes zijn van NASA en Wikipedia)

Wat zet ik vanavond in de telescoop?

Gezien de wispelturigheid van het weer is het van belang altijd voorbereid te zijn op een heldere

avond. Als het langere tijd bewolkt is verwatert dat en wordt het lastig snel wat te bedenken. Om dat te voorkomen maak ik lijstjes. Mijn wenslijsten zijn heel divers. Er zijn lijsten voor visuele waarnemingen, verrekijkerwaarnemingen en fotografische. Lijstjes die vaak ongebruikt weer in de prullenbak verdwijnen. Toch is het maken

van lijstjes, voor mij, een aangename bezigheid. Het plannen van een waarneemavond geeft inzicht in de actuele hemel, maakt me nieuwsgierig en ongeduldig.

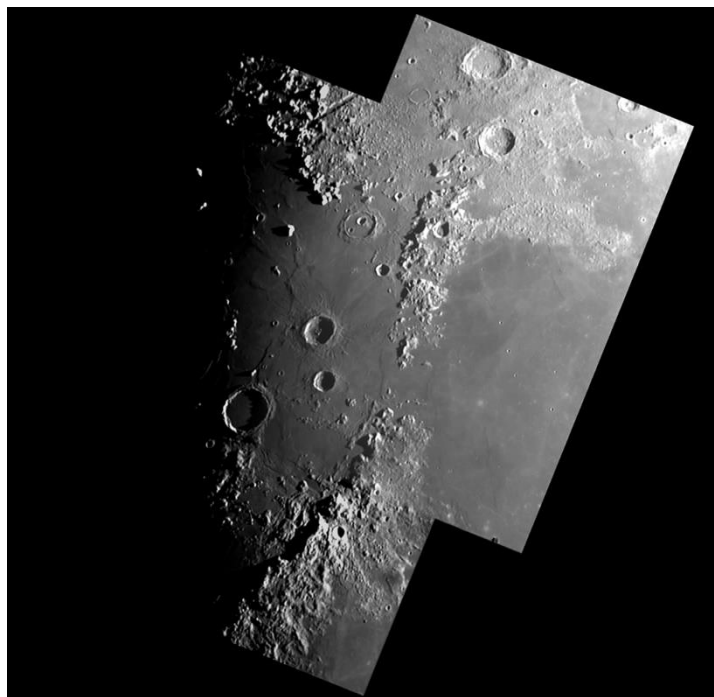
The screenshot shows the website 'Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde Noord-Drenthe'. The main navigation bar includes 'VWS-homepage', 'Verenigingsinfo', 'Programma', 'Foto's', 'Waarneemprogramma's', 'Waarneemacties', 'Links', and 'Forum'. The 'Waarneemprogramma's' section is active, showing a list of objects: 'Messier', 'Object van de maand', '2 in beeld', 'Lunar 100', 'AL dubbelsterren', 'MN dubbelsterren', 'Herschel 400', 'Sky Vistas', and 'Planetaire nevels'. Below this, there is a link to 'Gerard's eigen webpagina voor Lunar 100 (met foto's)'. The main content area is titled 'De Lunar100 objecten' and 'De waarnemers:'. It features a table with columns for 'Naam', 'Aspect', and individual observers: 'Bob', 'Niels', 'Gerard', 'Bert', 'Ronn', 'Anja', and 'Ria'. The table lists three objects: 1. Moon (Large satellite), 2. Earthshine (Twice reflected sunlight), and 3. Mare highland dichotomy (Two materials with distinct compositions). Each cell in the observer columns contains a small icon representing the observer's status for that object.

Er zijn twee 'type' lijsten, Shallow Sky en Deep Sky.

Shallow Sky, alles in het zonnestelsel, is en blijft interessant. Voor de beginner omdat het eenvoudig te vinden is, voor de gevorderde omdat maan en planeten zich altijd anders laten zien. De maan vind ik fantastisch, nooit zie je hetzelfde. De terminator verplaatst zich zo snel dat je bijna kan wachten op de volgende krater. Op onze website staat een waarneemprogramma met de naam 'Lunar 100'. Een lijst met bijzondere objecten voor visuele en fotografisch waarneming. Om het visueel waar te kunnen nemen moet je van tevoren goed plannen wat waar te zien is, dikwijls een hoge vergroting gebruiken en goed weten waarnaar je zoekt.

Fotografisch is het, na enige oefening, vrij eenvoudig.

De telescoop op de volgmotor, autoguiden is niet nodig. Het kan zelfs met een stilstaande telescoop. De camera kan al een eenvoudige webcam zijn als je de juiste software erbij kan vinden. Een 'echte' planetencamera werkt meestal gemakkelijker omdat daar de benodigde software bij geleverd wordt of als freeware is te downloaden. Je maakt een AVI gedurende bijvoorbeeld een minuut (vandaar dat autoguiden niet nodig is) waarvan met de beste frames een foto gemaakt wordt. Omdat het opnemen slechts een minuut duurt kan je in een uur veel delen van de maan vastleggen en als het bewolkt is bewerken. Omdat de chip van een planetencamera erg klein is (1/4") en je een lang brandpunt gebruikt wordt het

beeldveld klein en zie je lekker veel details. Als je een groter deel van de maan wil hebben kan je er later een mozaïek van maken. De bijgaande foto is een mozaïek van drie foto's.

Met dezelfde camera en werkwijze zijn er ook foto's te maken van de planeten. Planeten bedekken bijna de gehele chip en worden dus erg klein afgebeeld. Op de bijgaande foto zie je dat ik Jupiter op 100-, 200 en 300% heb afgebeeld.

Op onze website staan ook Deep Sky projecten. Het zijn lijsten met interessante en goed waarneembare objecten. Zeer aan te bevelen is de Messier lijst. Een 'must' voor elke amateur. Die wil je gezien hebben! En als het dan wat minder helder is kan je aan de slag met dubbelsterren. Ook dát werkt verslaven, je bent gewaarschuwd!

Als je écht weinig tijd hebt is het 'object van de maand' een uitkomst. Slechts één object en je blijft toch bij de les.

In mijn logboek kan ik, zoals je rechts kan zien, een object een observatiewens meegeven. Bij het maken van een planning is het dan mogelijk om bijvoorbeeld, voor de eerste helft van september, alle objecten te selecteren in het sterrenbeeld Taurus die ik met een verrekijker zou willen zien.

Catalogus	NGC	1952
Ra	5 34 32	Transit datum
Decl	22 0 52 +	
Type	Supernova Remnant	
Sterbeeld	Taurus	
Com. name	Crab Nebula, SNR	
Afmeting (PA)	6' x 4'	Catalogus
Afstand (Sep)	5.600 lj	Messier
Mag 1	8,00	Sharpless 2
Mag 2 blue	8,40	
Mag 3 SB	11,00	
Extra kenmerk:		Observatiewens:
Januari, obj vd mnd		Fotowens Smalband
HII region		Zichtwens Bino
Best Foto Object		2 in 1 wens
Best Foto Wide Field		
VWS: 2 in 1 beeld		
Binocular Object		
-In publieke lijsten:		
-- Binocular Certificate Handbook by IFAS.		
-- Binocular Highlights by Gary Serinik.		
-- Celestial Wonders nr.951(P.M. Practical Astronomy series).		
-- Sky Vistas.		
-- VWS 2 in 1 beeldveld nr.123, M1 + WDS STF 742.		
bladeren	wijzig save	bladeren binnen catalogus
Zoeken: M 1		Extra info
Object ID: 6555		

En zo creëer ik lijstjes die dan een week bruikbaar zijn. Vervolgens maak ik weer een nieuwe en afhankelijk van de actualiteit, pas ik die aan. Een komeet kan je immers niet ongezien laten gaan.

Gerard van den Braak

Excursie 2023

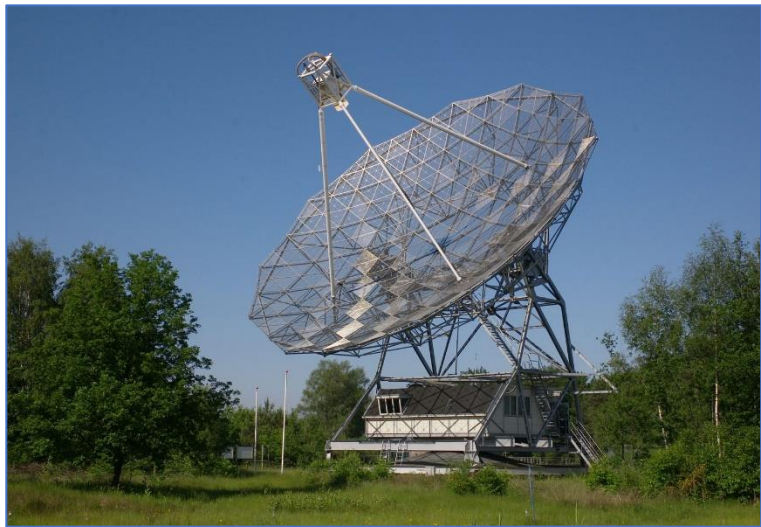
Zaterdag 18 maart gaan we op excursie naar de Radiotelescoop te Dwingeloo.

Stichting ASTRON – de eigenaar van de radiotelescoop – heeft in 2007 met stichting CAMRAS een huurovereenkomst gesloten waardoor de telescoop behouden blijft en weer gebruikt en bezocht kan worden. Sindsdien hebben de vrijwilligers van CAMRAS het oude instrument opgeknapt en werkend gemaakt en werd de Dwingeloo Radiotelescoop in 2009 rijksmonument: een uniek instrument uit de naoorlogse wederopbouwperiode.

Ons clublid Hans van der Meer is vrijwilliger (operator) bij CAMRAS.

Muller heeft de radiotelescoop in Dwingeloo ontworpen, die in 1956 de grootste radiotelescoop ter wereld was. Deze telescoop wordt sinds 1998 niet meer voor wetenschappelijk onderzoek gebruikt,

maar is wel via de Top 100 Nederlandse monumenten 1940-1958 in 2009 aangewezen als Rijksmonument. De installatie wordt tegenwoordig beheerd door de Stichting CAMRAS (C.A. Muller Radio Astronomie Station).

Zet de datum in je agenda, nadere informatie volgt.